

KRONVALDA PARKS

Jelgavas Mākslas skolas

7.a klases audzēknes

Katrinās Elizabetes Našutinskas

Noslēguma darbs

2021./22.m.g.

Darba vadītāja: Kristīna Landaua - Junkere

Darba mērķis

Iepazīstināt ar Rīgas Kronvalda parka vēsturi un arhitektūru, iedvesmot apmeklēt un izbaudīt parka dabas skaistumu. Kolāžas tehnikā, iedvesmojoties no dažādām parka niansēm, radīt darbu.

Neviens nenoliegs, ka laukumi un parki ir pilsētas plaušas. Liela metropole bez parkiem un skvēriem var vienkārši nosmakt. Ēnainie parki vasaras dienās ienes vēsumu un iespēju atpūsties no svelmainā karstuma, rudenī priecē aci ar vīstošo lapu atvadu skaistumu, bet ziemas dienās ir iecienīta bērnu rotaļu vieta. Parkus izvēlas sportisti, jo laukuma celiņi ir lieliska vieta skriešanai un fiziskajiem vingrinājumiem. Vārdu sakot, skvēri un parki ir pilsētas vērtīgākā un gandrīz neaizvietojamākā sastāvdaļa.

Kronvalda parks, kas izvietots uz pilsētas kanāla lentes, brīvi stiepjas vairāk nekā 13 hektāru platībā starp Elizabetes ielu, Valdemāra ielu un Kalpaka un Kronvalda bulvāriem. Pilsētas kanāls parku sadala divās daļās.

Kronvalda parks ir viens no tiem parkiem, kas pirmsākumos bija slēgta tipa parks un parastajiem Rīgas iedzīvotājiem tur nebija ļauts iekļūt.

Paraugu (analogu izpēte)

Neviens nenoliegs, ka laukumi un parki ir pilsētas plaušas. Pat neliela apdzīvota vieta cenšas izveidot savu parku - iecienītu pastaigu vietu visu paaudžu pārstāvjiem. Lielā metropolē bez laukumiem un parkiem var vienkārši nosmakt. Ēnainie parki vasaras dienās ienes vēsumu un iespēju atpūsties no svelmainā karstuma. Rudenī priecē aci ar vīstošo lapu atvadu skaistumu, bet ziemas dienās ir iecienīta bērnu rotaļu vieta. Parkus izvēlas sportisti amatieri, jo laukuma celiņi ir lieliska vieta skriešanai un fiziskajiem vingrinājumiem. Vārdu sakot, skvēri un parki ir pilsētas vērtīgākā un gandrīz neaizvietojamākā sastāvdaļa.

Parka aizsākumi meklējami jau 15. gadsimtā, kad pilsētas mūriem tuvāko mežaudzi sāka izmantot Rīgas Vācu Strēlnieku apvienība, te notika putnu šāvēju sacīkstes, jāšanas treniņi un dažādu svētku svinēšana. Parka attīstības sākums ir saistāms ar pilsētas vaļņu nojaukšanu 1857.–1863. gados, kad Krievijas imperators Aleksandrs II 1862. gadā uzdāvināja Strēlnieku apvienībai 13 ha zemes kanāla labajā malā. 1863. gadā Rīgas dārznieks K. Štūbens sāka ierīkot dārzu, ko tolaik nosauca par Strēlnieku dārzu.

1883. gadā, veidojot parku ainavu stilā, pilsētas dārznieks un ainavu arhitekts Georgs Kūfalts, ķērās arī pie regulāra plānojuma elementiem, ar šī parka piemēru parādot, cik organiski var sajaukt divus galvenos parka modeļus.

Izveidojot apstādījumus, atstāja platu, neiekārtotu joslu gar kanālmalu praktisku apsvērumu dēļ, jo 19.gs. 2.pusē un 20.gs. sākumā pa kanālu liellaivās tika piegādāti būvmateriāli, malka un dažādas preces. Īpašu uzmanību Kūfalts pievērsa puķu dobēm un rozāriju veidošanai. Šajā gadā dārzā tika uzcelts biedrības nams, kā arī šautuve un dārzs, kas bija pieejami tikai biedrības biedriem.

Savu pašreizējo nosaukumu parks ieguva 20. gadsimta 30. gadu vidū par godu latviešu valodniekam, skolotājam un publicistam Atim Kronvaldam (1837 - 1875). Šis valodnieks radīja (t. i., izgudroja) daudzus jaunus vārdus un spēlēja nozīmīgu lomu latviešu literārās valodas attīstībā.

Parkā ir garas alejas. Gar Kalpaka un Kronvalda bulvāri ir liepu alejas. Un pats majestātiskākais ir ozols kanāla kreisajā krastā. 2018. gadā aleja ieguva savu nosaukumu - Simtgades aleja .

Ozolu aleja ap sevi ir sapulcinājusi daudzus dārgumus - bijušo Latvijas Universitātes Bioloģijas fakultāti.

Milzīgā akadēmiskā ēka, kas bija paredzēta Dabas zinātņu fakultātes izvietojšanai, tika uzcelta 1901. gadā (tieši Rīgas 700. gadadienā). Pretī bijušajai Biofarmācijas skolai atrodas elegants 2003. gada piemineklis krievu, latviešu un vācu ķīmiķim Paulam Valdenam (Paul Walden, 1863-1957), kas veidots kā L- un D-skābju molekulārais modelis.

Pilsētas kanāla otrā pusē, gandrīz iepretim Ķīniešu stūrītim, atrodas Rīgas brīvostas pārvaldes ēka, strūklaka un bāka. Ostas pārvaldes Baltais nams ir pārbūvēta padomju modernisma ēka. Apakšstāvā atradās kulinārija un kafejnīca, bet pirmajā stāvā - restorāns AINAVA. Un vēsturiski šajā vietā atradās 1930. gadu Piena paviljons, arī ar terasi pie paša ūdens, un tad Piena restorāns.

Ja aiziet līdz ozolu alejas galam un, šķērsojot kanālu, pagriezīsieties pa labi uz parku, varēsiet sasveicināties ar Mirzu Ulugbeku - Vidusāzijas valdnieku, astronomu, matemātiķi un dzejnieku, kurš dzīvoja 14. un 15. gadsimta mijā. Piemineklis - dāvana Rīgai no Taškentas pilsētas 2004. gadā.

Netālu no ostas pārvaldes galvenās ieejas var aplūkot gliemeža skulptūru ar debesīm un mākoņiem uz tā mājiņas.

Turpinot doties uz priekšu Elizabetes ielas virzienā, pa kreisi redzams vēl viens piemineklis Kronvalda parkā. Tā ir atmiņas par Sienu - dalīt un vienot (1992). Divi 1991. gada Rīgas barikāžu betona fragmenti un vertikāls Berlīnes mūra gabals - dāvana Rīgai no apvienotās Vācijas.

Blakus šim piemineklim atrodas padomju brutālisma ēka - kādreizējā Komunistiskās partijas Centrālā komiteja, kas celta 70. gadu sākumā, tagad Pasaules tirdzniecības centrs. Ēka ir interesanta - tā ir trīsstūra formas ēka ar diviem spārniem, kas vērsti uz Via Elisabetes, un trešo spārnu, kas vērsts uz parku.

Gar Elizabetes ielas liepu aleju, skaistāko Rīgas namu rajonu, grezni stiepjas Mazā Parīze ar skaistāko Rīgas namu.

Netālu no ostas pārvaldes 1930. gadu strūklaka, kas veidota pēc latviešu tautas pasaku motīviem, parka centrā ir avārijas stāvoklī un nedarbojas. Autors ir ļoti savdabīgais tēlnieks Rihards Maurs.

Lēna pastaiga mūs aizveda līdz unikālajam paviljonam un lapenei, vienīgajam 1901. gada eksponātam, kas palicis parkā no milzīgās 700 gadu jubilejas izstādes. Autors ir slavenais Rīgas akmeņkaļu meistars Krišjānis Kergalvis.

Plašākā vieta parkā ir laukums pie Rīgas Kongresu nama. Ēka tika uzcelta 20. gadsimta 80. gadu sākumā kā Latvijas Komunistiskās partijas Centrālās komitejas Politiskās izglītības centrs kongresu un lielu sanāksmju rīkošanai. Ēka tika atklāta kopā ar Politiskās izglītības namu, un labajā pusē atrodas monumentāls piemineklis latviešu nacionālajam rakstniekam Andrejam Upītam. Pa kreisi no galvenās ieejas atrodas ozols, ko 1867. gadā, viesojoties Rīgā, iestādīja Krievijas imperators Aleksandrs II.

Kongresu centra laukumā ārpusē ir interaktīva strūklaka. Ikviens var nostāties pie īpašas pults un kontrolēt ūdens strūklu ātrumu, jaudu un ritmu.

Daži objekti, kuriem gribu pievērst uzmanību.

Ķīniešu stūrītis ar paviljonu un laimes vārtiem. Dāvana Rīgai no sadraudzības pilsētas Sudžou. 2001. gadā Pilsētas kanāla kreisajā malā, pretim Rīgas Brīvostas pārvaldes ēkai uzcēla Ķīnas Tautas Republikas dāvināto Ķīnas paviljonu un blakus tam novietoja divas akmeņu grupas, kurās sakārtoti Ķīnai raksturīgi augi. Septiņi ķīniešu hieroglifi arkas labajā pusē nozīmē: „Svaiga vēja brāzma un gaišs mēness ir brīnišķīgi”. Septiņi ķīniešu hieroglifi arkas kreisajā pusē nozīmē: „Tuvējie ūdeņi un attālie kalni ir sentimentālas jūtas”. Četri ķīniešu hieroglifi horizontāli arkas augšpusē nozīmē: „Lai gara un bagāta vēsture”.

Tarassa Ševčenko piemineklis. (Tēlnieks: Igors Grečaņiks)

Tarass Ševčenko (1814-1861) bija ukraiņu dzejnieks, gleznotājs un publicists. Viņu lielā mērā uzskata par modernās ukraiņu valodas pamatlicēju. Par godu viņa dzimšanas dienai ukraiņu kopiena aizvien katru gadu rīko dažādus pasākumus. Arī Rīgā, Kronvalda parkā, godinot izcilo dzejnieku, atrodas piemineklis.

Piemineklis tika atklāts Kronvalda parkā 2015. gada 9. novembrī.

Šogad 9.martā dzejnieka dzimšanas dienā, izrādot solidaritāti ukraiņu tautai šajā grūtajā laikā, visi Latvijas radio kanāli ēterā atskaņā Ševčenko slaveno dzejoli» Novēlējums». (ukraiņu valodā –» Заповіт»).

Brīvroku skices

Praktiskais Noslēguma darbs (darba vizuālā un tehniskā risinājuma atspoguļojums)

Darbu iesākot, daudz skicēju ar zīmuli dažādus parka objektus.

Iepazinos ar to vēturi.

Tie bija dažādi parka paviljoni - katrs ar savu neatkārtojamo raksturu, formu un proporcijām.

Akvareļu tehnikā gleznoju kokus, parka ainavu.

Zīmēju ukraiņu dzejnieka Ševčenko pieminekli, kurš arī atrodas manā bērniības parkā.

Tālāk iepazinos ar kolāžas tehnikas pamatprincipiem.

Uz tonēta kartona izvietuju dažādus kompozīcijas elementus, meklējot mākliniecisko risinājumu manai iecerei.

Tad, kad sapratu, ka laukumi, līnijas un krāsas rada vienotu kompozīciju, nofiksēju atsevišķus elementus pielīmējot.

Secinājumi

Kultūras un atpūtas parks ir unikāls, neatkārtojams projekts.

Šeit zem gadsimtiem vecu koku lapotnes lieliski sadzīvo Ķīnas paviljons, Puškina pieminēklis un Tarassa Ševčenko pieminēklis, Berlīnes mūra fragments un slavenā būvuzņēmēja un attīstītāja Krišjāņa Ķergalvja Rīgas 700. gadadienai celtā lapene, jeb paviljons pie Kongresu nama.

Parka specifiskais reljefs, esošo augšņu izpēte un dabisko vai mākslīgo ūdenskrātuvju klātbūtne, dekoratīvo konstrukciju un konstrukciju uzstādīšana, strūklaku, puķu dobes, koku un krūmu stādīšana - tas nav pilnīgs visu saraksts. detaļas, kas jāņem vērā un jāapvieno vienā ansablī. Stilīgs parks harmonizē pilsētnieku dzīvi, padara to garīgāku un veselīgāku.

Tā kā parks ir manā bērniībā bijis skaista pastaigu vieta, tad vēlējos to attēlot noslēguma darbā. Kompozīciju papildina dažādi parka elementi-koki, skulptūras,paviljoni,Tarassa Ševčenko dzejas fragmenti, to apvienojot kolāžā. Man darbā ir izdevies parādīt īpašu un neatkārtojumu parka noskaņu.

Avoti

Ārējās saites:

- https://lv.wikipedia.org/wiki/Kronvalda_parks
- Piens un ideoloģija Kronvalda parkā
https://web.archive.org/web/20091011221516/http://www.riga.lv/LV/Channels/Riga_to_day/lepazisti_savu_Rigu/kroncis.htm
- Eglītis M. Ak, kungs, Kronvalda parks! // Vides vēstis, 02.02.2004
<https://web.archive.org/web/20041215050440/http://www.tvnet.lv/majas/environment/article.php?id=194>
- Kabuce N. Rīgas apstādījumu vēsture.
<http://raksti.daba.lv/referaati/2003/NKabuce/2.html>